

B. J. Spinoza

Spinoza Kring Soest

Lezingencyclus ‘De Volgers van Spinoza’

In deze lezingencyclus, die het vervolg is op de lezingencyclus ‘De Voorlopers en Tijdgenoten van Spinoza’, belichten we de denkers die door Spinoza werden geïnspireerd, beïnvloed of uitgedaagd en de stromingen in de Nederlandse en buitenlandse geschiedenis waarin hij een grote rol heeft gespeeld.

We hebben hiermee weer een interessant programma voor u samengesteld en een aantal prominente sprekers hiervoor uitgenodigd.

We hopen u allen dan ook weer te mogen verwelkomen en ontvangen.

In de eerste lezing, de Societas Spinozana, bestuderen we Spinoza's denken als middel tot wereldvrede. We hebben hiervoor Constantin Brunner en Carl Gebhardt uitgekozen.

Volgens de Duits-Joodse filosoof Constantin Brunner (1862 - 1937) vindt de authentieke filosofie van Spinoza haar antithese in het scholasticisme, dat zijn hoogste uitdrukking vindt bij Immanuel Kant. Spinoza en Kant vertegenwoordigen tegenovergestelde polen in het dialectisch idealisme waarmee Brunner de gehele intellectuele geschiedenis structureert.

Carl Gebhardt (1881 – 1934) heeft, door zijn geschriften en onderzoek veel betekend voor behoud van het gedachtegoed van Spinoza in Duitsland en in Nederland. Gebhardt was de initiatiefnemer tot de aankoop van Domus Spinozana, het Spinozahuis, Paviljoensgracht 72-74 in Den Haag in 1927, dat tot een centrum van levend spinozisme zou moeten worden. Hij was ook medeoprichter van de internationale 'Societas Spinozana', die de door de Eerste Wereldoorlog verdeelde volken weer zou moeten verenigen.

In tweede lezing bekijken we de invloed van de Frans-Italiaanse golf, door een nieuwe visie op Spinoza te ontwikkelen, waarin het lichaam, de emoties en de politiek centraal staan.

We halen hiervoor Gilles Deleuze (1925 – 1995) naar voren, die wordt beschouwd als een schrijver van de geschiedenis van de filosofie. Hij schreef invloedrijke werken over onder andere de Stoa, Spinoza, Leibniz, Hume, Kant, Nietzsche en Bergson.

Antonio Negri (1933 – 2023) was een Italiaanse neomarxistische filosoof die Spinoza beschouwde als een van zijn belangrijkste inspiratiebronnen. Hij wijdde verschillende invloedrijke boeken aan de 17e-eeuwse filosoof, waarin hij speculatieve metafysica verbond met praktische, revolutionaire politiek en er de nadruk op legde dat het spinozisme een 'wilde anomalie' vormt in de geschiedenis van het denken.

De derde lezing heeft als titel: Spinoza en het negentiende-eeuws liberalisme en behandelt Spinoza's denken als instrument voor maatschappelijke en religieuze hervorming.

Ronald van Raak en Siebe Thissen, zullen aan de hand van onder andere het door hen beiden geschreven boek: 'De Terugkeer van Spinoza' en het boek van Ronald van Raak: 'Geen land van Grote Woorden' hier uitgebreid op ingaan. Zie: <https://www.spinozakingsoest.nl/de-terugkeer-van-spinoza.html> en <https://www.spinozakingsoest.nl/geen-land-van-grote-woorden.html>.

De vierde lezing laat Spinoza's invloed zien in de Nederlandse literatuur rond 1900 en in de moderne roman, waarbij Henri Krop de Nederlandse schrijvers Herman Gorter en Albert Verwey en Paul Juffermans de

Argentijns dichter, essayist en schrijver Luis Borges naar voren halen. De Nederlandse dichter Herman Gorter (1864-1927) had een diepgaande intellectuele fascinatie voor de filosoof Baruch Spinoza (1632-1677), wat onder andere resulteerde in de allereerste volledige Nederlandstalige vertaling van Spinoza's meesterwerk *Ethica* (uitgebracht in 1895). De dichter en criticus Albert Verwey (1865-1937) zag Spinoza als een grote intellectuele en spirituele inspiratiebron. Voor hem was Spinoza geen droge rationalist, maar een mysticus wiens pantheïstische visie – God is de Natuur – hem hielp om zin te geven aan een snel veranderende en door oorlog verscheurde wereld.

De Argentijnse schrijver Jorge Luis Borges wijdde twee beroemde sonnetten aan Spinoza (1964 en 1977), waarin hij hem portretteert als een nederige brillenslijper die in zijn leven God en het universum probeerde te doorgronden. Zijn fascinatie voor Spinoza richtte zich vooral op diens pantheïstische filosofie, een gedachtegoed dat naadloos aansluit bij Borges' eigen verhalen over oneindigheid, labyrinten en de illusie van tijd.

In de vijfde lezing komen de biografen van Spinoza aan het woord. Hier zien we hoe elke tijd zijn eigen visie op Spinoza's leven ontwikkelt. Rob Hartmans is de vertaler van Jonathan Israëls 'Spinoza, Life and Legacy' – 1.330! bladzijden - en Paul Juffermans vertelt over Theun de Vries, die hem op het spoor van Spinoza bracht.

Data:

1. De Societas Spinozana.

Spinoza's denken als middel tot wereldvrede.

Presentatie door: Hans Werner over Constantin Brunner en Henri Krop over Carl Gebhardt

Datum: 17 oktober 2026

2. De Frans-Italiaanse golf.

Spinoza en het lichaam en de politiek.

Presentatie door: Henri Krop over Gilles Deleuze en Andrea Sangiacomo over Antonio Negri.

Henri Krop en Andrea Sangiacomo zijn beiden de bekleders van de Spinozaleerstoel in Rotterdam.

Datum: 7 november 2026

3. Spinoza en het negentiende-eeuws liberalisme.

Spinoza's denken als instrument voor maatschappelijke en religieuze hervorming.

Presentatie door: Ronald van Raak en Siebe Thissen, beiden schrijver van 'De Terugkeer van Spinoza' en Van Raak: 'Geen land van grote woorden'.

Datum: 16 januari 2027

4. Spinoza in de Nederlandse literatuur rond 1900 en in de moderne roman.

Nederlandse schrijvers rond 1900: Herman Gorter, Albert Verwey.

Buitenlandse schrijvers: Jorge Luis Borges

Presentatie door: Paul Juffermans over Luis Borges en Henri Krop over Herman Gorter en Albert Verwey

Datum: 20 februari 2027

5. De biografen van Spinoza.

Jonathan Israëls en Theun de Vries.

Presentatie: Rob Hartmans, vertaler van Israëls 'Spinoza, Life and Legacy' en Paul Juffermans over Theun de Vries

Datum: 24 april 2027

Sprekers.

Henri Krop was bijzonder hoogleraar Spinoza-studies aan de Faculteit der Wijsbegeerte van de Erasmus Universiteit Rotterdam en bekleder van de Spinozaleerstoel aldaar.

Hans Werner werkte bij de RABO bank als directeur van de regio Delft. Daar ontmoette hij inspirerende leiders als Herman Wijffels, een filosofisch ingestelde econoom en Bert Heemskerk, een afgestudeerde filosoof/theoloog. Hoe hij op het spoor van Spinoza werd gezet kunt u op onze website lezen: <https://www.spinozakringsoest.nl/blog/?interview-met-hans-werner>.

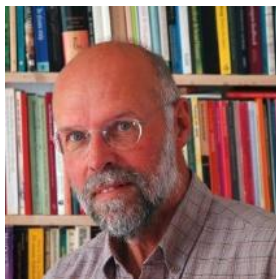
Andrea Sangiacomo bekleedt momenteel de Spinozaleerstoel aan de Erasmusuniversiteit en volgde daarmee prof Henri Krop op die de leerstoel bekleedde van 2017 tot 2022. Op 1 september 2022 werd hij benoemd tot bijzonder hoogleraar. Zijn inaugurele rede kunt u lezen op: <https://www.spinozakringsoest.nl/files/Samenvatting-inaugurele-rede-Andrea-Sangiaco.pdf>

Ronald van Raak was achtereenvolgens lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en Tweede Kamer der Staten-Generaal. Sinds 2021 is hij hoogleraar 'Erasmiaanse waarden' aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hij is schrijver van o.a. 'Geen land van grote woorden', 'Spelen met waarden, betalen met gedachten' en samen met Siebe Thissen: 'De terugkeer van Spinoza'. Zie: <https://www.spinozakringsoest.nl/boek-recensies.html>.

Siebe Thissen was hij tot 1 januari 2022 werkzaam bij de stichting CBK Rotterdam (Centrum Beeldende Kunst Rotterdam). Van 1992 tot 2000 was hij als onderzoeker in opleiding verbonden aan de faculteit Wijsbegeerte van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Op 9 juni 2000 promoveerde hij bij Michael Petry in de geschiedenis van de wijsbegeerte op het proefschrift *De Spinozisten. Wijsgerige beweging in Nederland (1850-1907)*, een dissertatie over de receptie van de denkbeelden van Spinoza in Nederland in de tweede helft van de negentiende eeuw.

Dr. Paul Juffermans is arts-filosoof. Na 15 jaar werkzaam te zijn geweest in de gezondheidszorg, studeerde hij filosofie aan de Radboud Universiteit te Nijmegen, met als specialisatie godsdienstfilosofie. In april 2003

promoveerde hij op de godsdienstfilosofie van Spinoza. Momenteel verzorgt hij cursussen over wijsgerige onderwerpen in het algemeen en de filosofie van Spinoza in het bijzonder.

Rob Hartmans is historicus en journalist. Hij schrijft regelmatig voor De Groene Amsterdammer en levert bijdragen aan het Historisch Nieuwsblad. Hij werkt op het moment aan een dissertatie over De Groene Amsterdammer. Hij is vertaler van A Life van Jonathan Israëls en voorzitter van de Amsterdamse Spinozakring.

Tijd:

Zaterdagmiddag 13.00 tot 17.00 uur

Plaats:

Cultureel en congrescentrum De Rank
Soesterbergsestraat 18
3768 EJ Soest

Bereikbaarheid:

Looproute vanaf Station Soest Zuid:

Loop naar het noordoosten, richting Eikenlaan.

Sla linksaf naar de Eikenlaan.

Sla linksaf naar de Soesterbergsestraat.

De bestemming is aan de linkerkant nummer 18.

Aanmelden:

voor 15 september via: info@spinozakringsoest.nl

Kosten:

€ 198,00 incl. koffie en thee. Uw deelname staat vast na betaling

voor 15 september op: NL43 ABNA 0152 2124 77 t.n.v. S.C.

Pasman – Sakkers

Let op: t.o.v. voorgaande jaren is het banknummer veranderd!